

Cetvel, İletki, Terazî... Her

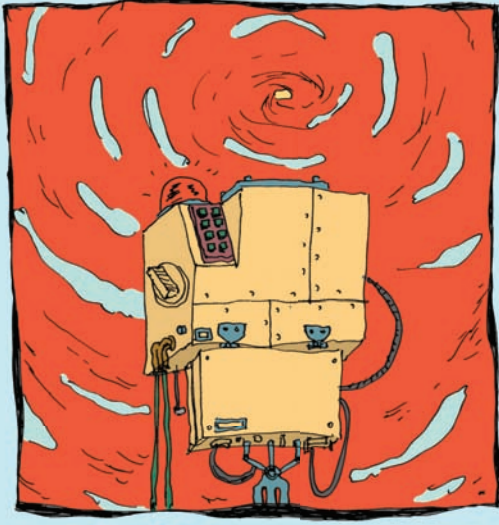

Burada kaç koyun var? Bu sorunun yanıtını bulmak kolay! Koyunları sayarız! Peki... Diyelim ki bu koyunların tüylerini kestik. Elde ettiğimiz yün miktarını nasıl buluruz? Elbette tartarız. Tartım yapmak için de bir ölçü aletine gereksinim duyarız. "Kantar", bu iş için birebirdir. Kantar sayesinde kaç kilogram yünümüz olduğunu öğreniriz. İşte bu yaptığımız bir "ölçme işlemi"dir. Daha birçok şey farklı ölçü aletleriyle ölçülebilir. Aslında bu ölçü aletleri yaşamımızın hemen her alanında karşımıza çıkar. Örneğin hastalandığımızda vücut sıcaklığımızı termometreyle ölçeriz. Giysi dikerken, kumaşın uzunluğunu ölçmek için mezura kullanırız. Cetvel, iletki, terazî, şerit metre, taksimetre, su sayacı... Ölçü aletleri saymakla bitmez.

İş yerleri, sinema salonları gibi yerlerde aydınlatmanın uygun şekilde yapılması göz sağlığımız açısından önemlidir. Böyle ortamlarda aydınlatmanın uygun olup olmadığını anlamak için "lüksmetre" kullanılır. "Aydınlıkölçer" de denen lüksmetreyle bir nesnenin üzerine düşen ışık miktarı ölçülür.

epsi de Birer Ölçü Aleti!

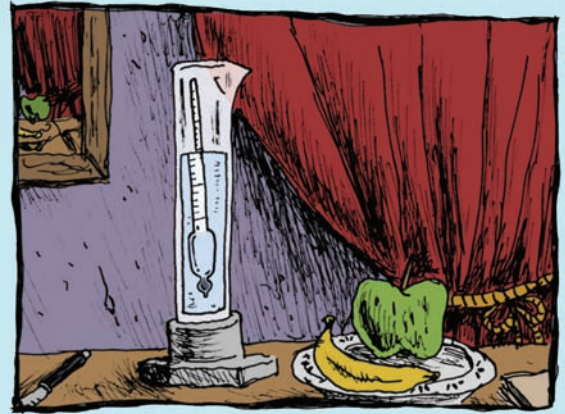
Atmosferimizdeki ozon tabakası canlıları güneşin zararlı etkilerinden korur. Ancak son yıllarda atmosferdeki kirlilik ozon tabakasında incelmeye neden oluyor. Bu da canlıların güneş ışınlarından daha çok zarar görmesi anlamına geliyor. Bu nedenle atmosferdeki ozon miktarı düzenli olarak ölçülüyor. Bu ölçümler, "ozonometre" ya da "ozonölçer" denen bir ölçme aracıyla yapılıyor.

Manometreyle kapalı kapların içinde bulunan gaz basıncı ölçülür. Örneğin bir bisikletin lastiğinde, doğalgaz borularında, buhar kazanlarında, yangın söndürme tüplerinde, dalgıçların tüplerinde ya da LPG tüplerinde ne kadar gaz olduğunu anlamak için manometre kullanılır.

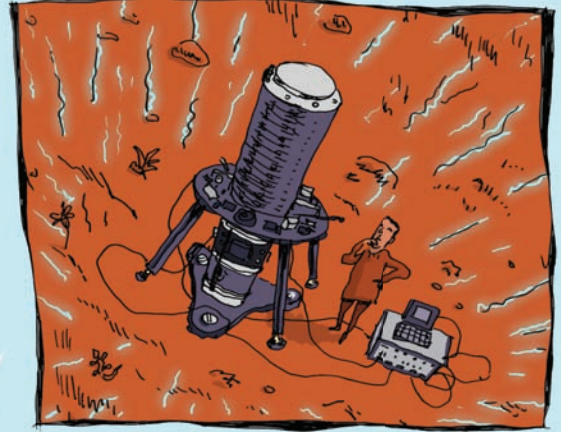
Atmosferdeki havanın da bir kütlesi vardır. Bu nedenle hava üzerimize bir basınç uygular. Bu basınç, hava koşullarına bağlı olarak değişebilir. Hava basıncındaki değişiklikleri saptamak amacıyla "basınçölçer" de denen "barometre" kullanılır. Barometre, meteoroloji istasyonları ve uçakla içinönemli bir ölçü aletidir. Denizciler ve bazı doğa sporlarıyla uğraşanlar da barometre kullanır.

"Suölçer" de denen "hidrometre", bir sıvının bir santimetreküpünün kütlesini ölçmeye yarar. Otomobillerde kullanılan akülerin ne kadar dolu olduğunu anlamak için de hidrometre kullanılır. Ayrıca süte su karıştırılıp karıştırılmadığını saptamak için de özel bir hidrometre çeşidi olan "laktometre" kullanılır.

Gökdelenlerin ya da çok yüksek ağaçların boyunu ölçmek zordur. Bu gibi nesnelerin boyunu hesaplamak için "klinometre" kullanılır. "Eğimölçer" de denen klinometre, bir nesnenin yere göre eğimini ölçmeye yarar. Nesnenin yere göre eğimi belirlendikten sonra bazı hesaplamalar yapılarak nesnenin yüksekliği saptanabilir. Orman mühendisleri, ağaçların yüksekliğini hesaplamada sıklıkla klinometre kullanır. Klinometre, uçakların yere göre hangi açıda bulduklarını saptamak amacıyla da kullanılır.

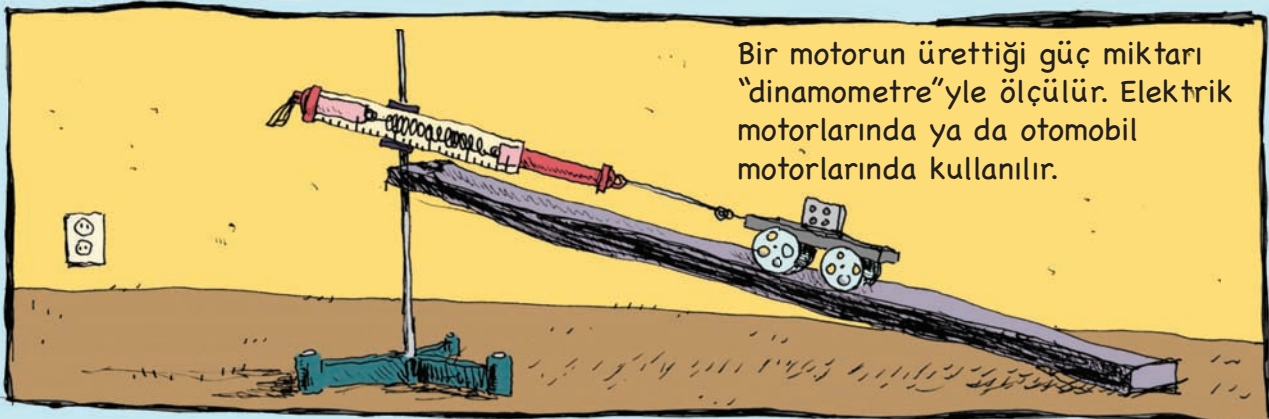
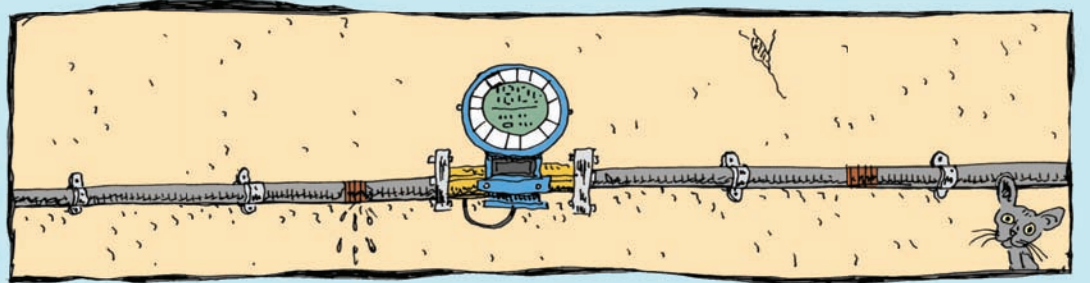

Yerküre farklı kayalardan oluşur. Bu kayalar, yeraltının farklı derinliklerinde, farklı miktarlarda bulunur. Bu durum, yerçekiminde küçük de olsa bazı değişiklikler olmasına yol açar. "Gravimetre"yle yerçekimi ölçülerek bu değişiklikler saptanabilir. Gravimetre, maden ya da petrol arama gibi amaçlarla kullanılır.

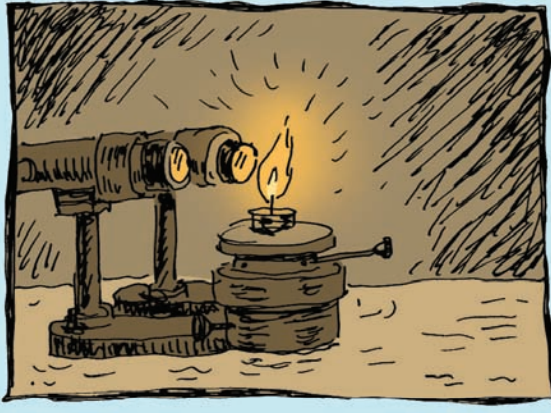

Atmosferdeki nem miktarını "higrometre"yle ölçeriz. Higrometre, seralardaki nem miktarının bitkiler için uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla da kullanılır.

Gaz ve sıvı gibi akışkan maddelerin bir nesnenin üzerinden geçen miktarı "akışmetre" de denen "debimetre"yle ölçülür. Debimetre, su ve doğalgaz sayaçları gibi aletlerde kullanılır.

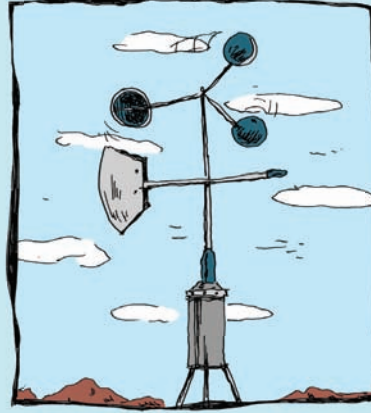

Bir motorun ürettiği güç miktarı "dinamometre"yle ölçülür. Elektrik motorlarında ya da otomobil motorlarında kullanılır.

Beyaz ışık, farklı dalga boylarındaki renklerden oluşur. Beyaz ışık, cam bir prizmadan geçtikten sonra renklerine ayrılır. Bu sırada oluşan renklerin tümüne "ışık tayfı" denir. Işık tayfında kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, lacivert, mor renkler bulunur. Işık tayfını incelemek amacıyla "tayfölçer" de denen "spektrometre" kullanılır. Gökbilimciler, spektrometreyi yıldızların ve diğer gök cisimlerinin yapısında bulunan maddeleri saptamak, sıcaklıklarını ölçmek gibi amaçlarla kullanır.

Belirli bir zamanda, belirli bir yere düşen yağış miktarını ölçmek için "yağışölçer" de denen "plüviyometre" kullanılır. Meteoroloji istasyonlarında sıklıkla kullanılan plüviyometre, yağmurun yanı sıra dolu, kar, çiy ve kırağı gibi farklı yağış çeşitlerinin miktarını ölçmeye de yarar.

"Rüzgârölçer" de denen "anemometre" rüzgârın hızını ve yönünü ölçmeye yarar. Meteoroloji istasyonları, havaalanları gibi yerlerde kullanılır. Ayrıca rüzgâr hızının ve yönünün etkili olduğu yamaç paraşütü, yelken gibi sporlarla uğraşanlar da anemometre kullanır.

Sıvıların renk derecesi "renkölçer" de denen "kolorimetre"yle ölçülür. Kolorimetre, toprak, su, petrol, kan gibi sıvıların incelenmesinde ve özellikle de boya sanayiinde sıklıkla kullanılır.

"Altimetre", deniz seviyesine göre bir yerin yüksekliğini ölçen bir çeşit barometredir. Yüksek yerlere çıkıldıkça hava basıncı azalır. Hava basıncının azalması birtakım sağlık sorunlarına yol açabilir. Bu nedenle dağcılar "yükseklikölçer" de denen altimetre kullanırlar. Uçakların bulunduğu yükseklikler de altimetre aracılığıyla belirlenir.

Kalorimetre Yiyeceklerin ve içeceklerin enerji değerini ölçmede "ısıölçer" de denen "kalorimetre" kullanılır. Yiyecek ve içecek sanayiinde kalorimetre sıklıkla kullanılır.